

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Borne Sulinowo na lata 2004 – 2013.

WSTĘP

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego jest jednym z siedmiu programów operacyjnych do realizacji Narodowego Planu Rozwoju/Podstaw Wsparcia Wspólnoty na lata 2004 – 2006. ZPORR rozwija cele NPR określając priorytety i kierunki polityki regionalnej państwa w pierwszym okresie członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Realizacja tej polityki w ramach ZPORR, będzie współfinansowana ze środków Funduszy Strukturalnych.

Celem ZPORR jest tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej, terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską. Osiągnięcie ww. celu odbywać się będzie poprzez realizację poszczególnych priorytetów i działań programu.

Według Uzupełnienia do ZPORR – warunkiem koniecznym uzyskania dofinansowania w ramach Priorytetu III „Rozwój lokalny”, Działanie 3.1 „Obszary wiejskie” oraz Działanie 3.2 „Obszary podlegające restrukturyzacji” jest załączenie do wniosku o dofinansowanie zadania inwestycyjnego Planu Rozwoju Lokalnego gminy. Plany te powinny zawierać co najmniej: opis aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej na obszarze objętym planem, opis planowanych zadań inwestycyjnych na lata 2004 – 2006 oraz plan finansowy na lata 2004 – 2006.

Plan Rozwoju Lokalnego jest również narzędziem służącym realizacji priorytetów zawartych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo. Plan jest uszczegółowieniem zapisów Strategii Rozwoju. Dzięki realizacji zadań zapisanych w Planie nastąpi realizacja priorytetów i celów Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo.

Plan Rozwoju Lokalnego jest nowoczesnym narzędziem zarządzania, przedstawia analizę i diagnozę sytuacji obecnej oraz zawiera informacje o projektach i zadaniach inwestycyjnych na lata 2004 – 2006 wraz ze wskazaniem źródeł ich finansowania. W dokumencie tym znajdują się również informacje na temat planowanych projektów i zadań inwestycyjnych na lata następne, tj. 2007 – 2013.

Niniejszy dokument powstał z zachowaniem zasad dialogu społecznego. Urząd zwrócił się do wszystkich zainteresowanych z propozycją zgłaszania własnych wniosków i propozycji do niniejszego dokumentu, a następnie projekt planu został poddany konsultacją społeczną.

II AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM PLANU

Informacje zawarte poniżej pochodzą z uchwalonej 30 kwietnia 2004r. Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo.

2.1 Położenie geograficzne

Gmina Borne Sulinowo jest położona w południowo-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie szczecineckim. Od południowego zachodu graniczy z gminą Czaplinek (powiat drawski), od północnego zachodu z Barwicami (powiat szczecinecki), od północnego wschodu ze Szczecinkiem, a od strony południowo-wschodniej z gminami województwa wielkopolskiego: Jastrowiem i Złotowem (znajdującymi się w powiecie złotowskim). Powierzchnia gminy wynosi 46.609 ha (466 km²)

Rysunek 2 – Położenie gminy Borne Sulinowo i pozostałych gmin powiatu szczecineckiego

Źródło: Internet: <http://free.polbox.pl/b/bornesul/indeksy/index.htm>

Miasto Borne Sulinowo leży między Czaplinkiem (oddalonym o 21 km na zachód) a Szczecinkiem (oddalonym na wschód o 18 km). Miasto połączone jest od wschodu drogą powiatową poprzez wieś Krągi z drogą krajową Czaplinek-Szczecinek. Na południe od Bornego w odległości około 35 km znajduje się Wałcz.

Tabela 1 – Powierzchnia gminy Borne Sulinowo

Rodzaj powierzchni	w procentach	w hektarach	w tym rol. ind.
Lasy i grunty leśne	55,9	26044	172
Jeziora	5,6	2600	0
Użytki rolne-łącznie	21,0	9800	5444
<i>w tym: grunty orne</i>	<i>17,3</i>	<i>8050</i>	<i>3828</i>
<i>użytki zielone</i>	<i>3,7</i>	<i>1729</i>	<i>1126</i>
Pozostałe grunty (pod zabudowaniami, podwórza, drogi, nieużytki)	17,5	8165	0

Jak wynika z tabeli powierzchnię gminy Borne Sulinowo w 55,9 % (26044 ha) stanowią lasy i grunty leśne. 21 % powierzchni (9800 ha) stanowią użytki rolne łącznie, w tym 17,3 % (8050 ha) to grunty orne a 3,7 % (1729 ha) to użytki zielone. Pozostałe grunty (pod zabudowaniami, podwórza, drogi i nieużytki) stanowią 17,5 % (8165 ha) powierzchni gminy. Jeziora natomiast pokrywają 5,9 % (2600 ha) terenu gminy.

2.2 Środowisko naturalne

Gmina Borne Sulinowo charakteryzują się bogatymi zasobami przyrodniczymi. Na terenie gminy Borne Sulinowo, z uwagi na występowanie cennych zasobów przyrodniczych, zarówno flory jak i fauny wokół licznych jezior otoczonych lasami sosnowymi, część obszaru objęta została prawną ochroną. W skład ekologicznego systemu obszarów chronionych wchodzi:

- Drawski Park Krajobrazowy (DPK),
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Drawskie”,
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Doliny Piławy”,
- rezerwat „Bagno Ciemino”,
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Płytnicy”.

Bardzo ciekawym terenem są największe w Polsce (1516,78 ha) wrzosowiska znajdujące się w pobliżu miejscowości Kłomino. Istnieje propozycja, aby na tym terenie utworzyć rezerwat przyrody pod nazwą „Diabelskie pustacie”. Obiekt ma chronić przede wszystkim rozległe powierzchnie wrzosowisk, stanowiących bardzo rzadki typ krajobrazu roślinnego w pasie pojezierzy pomorskich, powstały w wyniku prawie 60-letniego użytkowania tego terenu jako ćwiczebnego poligonu wojskowego. Na owym obszarze stwierdzono również występowanie cennych gatunków fauny.

Na terenie gminy występuje łącznie:

- 31 cennych gatunków bezkręgowców,
- jednego gatunku kręgloustych (minóg strumieniowy),
- 35 gatunków ryb,
- 11 gatunków płazów,
- 133 gatunków ptaków
- 47 gatunków ssaków.

W gminie Borne Sulinowo zostały ustanowione 24 pomniki przyrody, którymi są drzewa pojedyncze lub ich grupy. Najliczniej chronione są dęby. Wśród pozostałych pomników przyrody są:

- kasztanowiec zwyczajny,
- topola czarna,

- świerk sitkajski,
- świerk pospolity,
- sosna zwyczajna,
- kosodrzewina,
- modrzew europejski,
- buk zwyczajny,
- lipa drobnolistna,
- jałowiec pospolity,
- klon zwyczajny.

Teren gminy charakteryzuje się bardzo zróżnicowaną rzeźbą terenu. Gęsta i urozmaicona sieć strug i rzeczek różnej wielkości, obfitość jezior - 57 jezior na terenie gminy, przeważają jeziora o powierzchni od 1,0 ha do 5,0 ha - rozrzuconych wśród zalesionych wzgórz dodają malowniczości tym terenom. Przez teren gminy przepływa również kilka rzek powierzchniowych - Piława, Płynica, Żegnica.

2.2.1 Ochrona środowiska naturalnego

Z uwagi na brak uciążliwego przemysłu na terenie miasta i gminy Borne Sulinowo, stan powietrza można uznać za zadowalający. Poza lokalnymi kotłowniami emitującymi znikome ilości pyłu, nie stwierdza się innych źródeł zanieczyszczeń powietrza.

Bardzo niski jest poziom hałasu, gdyż jego jedynym źródłem jest ruch kołowy.

Wody są dobrej jakości. Ścieki są oczyszczane w dwóch oczyszczalniach: w Łubowie i Bornem Sulinowie. Obecnie jako priorytet w zakresie ochrony środowiska uznaje się położenie kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich. Od tego uzależniony jest dalszy rozwój turystyki pobytowej. Dotychczas przeprowadzono kanalizację wschodniej części gminy. Na terenach nie objętych kanalizacją ścieki są gromadzone w zbiornikach bezodpływowych.

Duże jeziora są objęte badaniami – należą do systemu regionalnego monitoringu wód, który jest prowadzony przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Jakość ich wód oceniono następująco:

- I klasa czystości – jezioro Śmiadowo.
- II klasa czystości – wody dobrej jakości: Komorze, Lubicko Wlk., Brody, Strzeszyno, Ciemino.
- III klasa czystości – Radacz – silna eutrofia, zakwity glonów, pogorszenie przezroczystości wód.

Szczególnym przypadkiem w odniesieniu do klasyfikacji czystości wód jest jezioro Pile. Pod względem bakteriologicznym Państwowy Instytut Ochrony Środowiska w Koszalinie zaliczył wody jeziora Pile do I klasy czystości.

Wieloletnie użytkowanie terenów Bornego Sulinowa przez wojsko nie pozostało bez skutków dla środowiska. Obszary zdewastowane to głównie tereny w obrębie dawnych poligonów częściowo porośnięte borem sosnowym, a częściowo zamienione we wrzosowiska. Tuż po przejściu poligonu od dowództwa wojsk rosyjskich znajdowały się tu miejscami obszary pozbawione gleby; zamienione w piaszczystą pustynię. Zniszczenie pokrywy glebowej nastąpiło z różnych przyczyn: rozjeżdżone gąsienicami czołgów i transporterów, wypalanie napalmem, rozrycie wybuchami. Szczególnie zniszczone zostały tereny położone wzdłuż wschodniego brzegu Piławy. Właśnie tam stwierdzono występowanie obszarów pozbawionych gleby. Znajdowały się tam: pole taktyczne i szkoleniowe, strzelnice oraz miasteczko ogniowe. Teren był wielokrotnie przeszukiwany przez saperów zanim został udostępniony turystom.

Badania przeprowadzone przez ekspertów z Wojskowej Akademii Technicznej wykazały zanieczyszczenie gruntu produktami ropopochodnymi na łącznej powierzchni około 32 ha przy głębokości zalegania zanieczyszczeń około 10 m. Władze gminy podjęły stosowne działania zmierzające do neutralizacji w/w zanieczyszczeń.

Obszary byłego poligonu ulegają szybkiej regeneracji. Są systematycznie zalesiane, względnie celowo pozostawione do samoistnej ekspansji zadrzewień. Obecnie na tych terenach oprócz tzw. platformy widokowej z szeroką panoramą na wrzosowiska, utworzono szereg miejsc parkingowych i rekreacyjnych, wytyczono i oznakowano szlaki dla pieszych wędrowek oraz trasy rowerowe.

Do terenów obecnie zdegradowanych w gminie można jeszcze zaliczyć:

- magazyny, hangary, garaże, hale produkcyjne i składy w obrębie miasta Borne Sulinowo, jak również nie użytkowane torowiska kolejowe i rampy przeładunkowe,
- zabudowania gospodarcze po byłych PGR wraz z przyległymi terenami np. w miejscowościach Uniemino, Jeleń, Dąbie, Okole – budynki są przeważnie pozbawione okien, czasami brak jest dachów; puste place zarośnięte chwastami,
- zaniedbane zaplecza osiedli po-PGR z komórkami, garażami i towarzyszącymi im kominami ciepłowni – m.in. w Dąbiu, Unieminie, Jeleniu, Łubowie, Radaczu,

Znikome uprzemysłowienie (niewielka ilość zakładów przeróbki drewna i zakład produkcji ekologicznych farb i lakierów) oraz brak intensywnej działalności rolniczej powodują, że teren miasta i gminy należy do jednego z najmniej zanieczyszczonych regionów Polski.

2.3 Infrastruktura techniczna

Układ drogowy Gminy Borne Sulinowo tworzą:

- drogi krajowe - droga nr 20 Drawsko Pomorskie – Szczecinek,
- wojewódzkie - droga nr 172 Połczyn Zdrój – Szczecinek,
- powiatowe,
- gminne.

Najbardziej uczęszczane trasy samochodowe to drogi nr 20 i 172.

Drogi publiczne liczą ogółem 271,9 km, z tego o nawierzchni twardej 169 km, a o nawierzchni ulepszonej 36,2 km. Gęstość sieci dróg publicznych o twardej nawierzchni wynosi ogółem 3,6 km/10 km². Stan techniczny dróg publicznych o nawierzchni twardej, w tym dróg krajowych, gminnych i wojewódzkich jest przeciętny. Położenie gminy względem dróg krajowych i przejść granicznych jest oceniane jako przeciętne, zaś względem dróg międzynarodowych – niekorzystne.

Uzupełnieniem transportu drogowego jest **transport kolejowy**. Przez teren gminy, z zachodu na wschód przebiega linia kolejowa Runowo Pomorskie – Szczecinek. Kolej na tym odcinku nie jest zelektryfikowana. Długość linii kolejowych eksploatowanych, przebiegających przez teren gminy Borne Sulinowo wynosi 20,2 km. Są to w całości linie dwutorowe. Stacji kolejowych jest 5 - 3 towarowe oraz 2 pasażerskie, które znajdują się w miejscowościach Silnowo i Łubowo. Żadna ze stacji nie jest dostosowana do przeładunków kontenerowych. Nieeksploatowane linie jednotorowe o długości 9,6 km przebiegają na trasie Łubowo – Borne Sulinowo. Stan techniczno – eksploatacyjny linii kolejowych i stacji towarowo – przeładunkowych na terenie gminy oceniany jest jako przeciętny.

Z **sieci wodociągowej** na terenie miasta i gminy Borne Sulinowo korzysta 98 % mieszkańców gminy. Zapotrzebowanie na wodę pokryte jest w 100 %. Długość sieci

wodociągowej magistralnej wynosi 28,7 km. Długość sieci wodociągowej rozdzielczej – 51,1 km. Straty wody w sieci wynoszą za 2002 rok 20,5 %.

Na terenie gminy Borne Sulinowo **sieć kanalizacyjną** posiadają miejscowości:

- Borne Sulinowo,
- Kragi,
- Jeleń,
- Dąbrowica,
- Łubowo.

Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 34,5 km. W gminie pracują dwie mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków:

- w Łubowie o przepustowości 333 m³/dobę, przyjmująca ścieki z Łubowa i dowożone beczkowozami z sąsiednich wsi,
- w Bornem Sulinowie o przepustowości 1000 m³/dobę.

Istniejąca sieć kanalizacyjna jest niewystarczająca. Ogólna ocena w zakresie kanalizacji i oczyszczalni ścieków jest zła.

Rejon energetyczny obejmuje teren gminy Borne Sulinowo z wyłączeniem miejscowości Kłomino. Teren gminy jest w 100% zelektryfikowany. Każdy mieszkaniec ma dostęp do energii elektrycznej. Istnieją jednakże gospodarstwa, które ze względu na zadłużenie zostały odłączone od sieci. Liczba odbiorców energii to około 3900 podmiotów.

Sieci wysokich napięć, którymi przesyłana jest energia należą do Polskich Sieci Energetycznych (PSE). Sieci średnich napięć należą do spółek dystrybucyjnych. Łączy wysokiego i średniego napięcia na terenie miasta Borne Sulinowo przebiegają kablowo, podziemnie, poza terenem miasta są to linie napowietrzne.

Na terenie miasta Borne Sulinowo pracują dwie **ciepłownie** osiedlowe, resztę stanowią kotłownie indywidualne. Budynki mieszkalne ogrzewane centralnie stanowią 60% budynków w mieście. Udział budynków korzystających z dostaw ciepłej wody wynosi 50%. Długość sieci ciepłej wynosi 15 km, w tym rozdzielcza liczy 3 km, a magistralna 12 km. Gęstość sieci ciepłej liczy zaledwie 0,6 km/10 km² powierzchni bez lasów i zadrzewień oraz wód. Stan techniczny ciepłownictwa, w tym ciepłowni, kotłowni, sieci magistralnej i sieci rozdzielczej w mieście Borne Sulinowo ocenia się jako przeciętny.

Miasto i Gmina Borne Sulinowo nie posiada **sieci gazowniczej**. Prowadzone są jednak rozmowy z Wielkopolską Spółką Gazownictwa na temat przeprowadzenia wspólnej inwestycji korzystając z funduszy akcesyjnych Unii Europejskiej.

Stan infrastruktury technicznej można ocenić jako słaby. W zakresie infrastruktury technicznej zidentyfikowano następujące problemy:

- niska jakość szlaków komunikacyjnych,
- słabe połączenia komunikacyjne,
- niedoinwestowana infrastruktura techniczna,
- brak gazyfikacji,
- słabo rozbudowana sieć kanalizacyjna (podłączone jest miasto i 4 wsie),
- słaby stan sieci ciepłowniczej (duże straty ciepła).

2.4 Sfera gospodarcza

Równocześnie z procesem zasiedlania miasta Borne Sulinowo (od 1993 r.) proces zakładania **małych i średnich przedsiębiorstw** uległ intensyfikacji. W większości zakładane podmioty miały formę osoby cywilnej prowadzącej działalność gospodarczą. Aktualnie na

terenie całej gminy zarejestrowanych jest 501 podmiotów gospodarczych, z czego 312 przypada na miasto Borne Sulinowo.

Tabela 2 – Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Borne Sulinowo w latach 1993-2003

Rok	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie miasta	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy	Całkowita liczba podmiotów gospodarczych na terenie Miasta i Gminy
1993	33	85	118
1994	91	85	176
1995	127	96	223
1996	179	92	271
1997	226	126	352
1998	253	180	433
1999	271	183	454
2000	299	201	500
2001	320	190	510
2002	304	188	492
2003	312	189	501

Wśród działających podmiotów przeważają podmioty z branży handel – 187, usługi – 165, budownictwo - 67. Pozostałe branże to produkcja – 38 podmiotów, transport – 27, gastronomia – 17.

Tabela 3 – Struktura branżowa podmiotów gospodarczych działająca w gminie Borne Sulinowo w 2003r.

NAZWA BRANŻY	ILOŚĆ PODMIOTÓW
produkcja wyrobów	26
usługi przemysłowe	33
działalność produkcyjno-usługowa	12
budownictwo	67
transport	27
handel	187
gastronomia	17
usługi materialne	27
usługi niematerialne	105
RAZEM	501

W branży handel dominują drobne sklepy spożywczo-przemysłowe - przewagę stanowią prywatne sklepy, udział sklepów spółdzielczych jest bardzo mały. Na terenie gminy funkcjonują również 3 apteki – 2 w Bornem Sulinowie i 1 w Silnowie oraz 2 hurtownie.

Przemysł na terenie gminy powstaje stopniowo. Rozwija się na bazie występujących surowców i odznacza się znikomym oddziaływaniem na środowisko. Dominuje przemysł drzewny. W Bornem Sulinowie działają trzy przedsiębiorstwa produkujące wyroby z drewna – głównie meble. Przedsiębiorstwa te mają duży wpływ na sytuację na lokalnym rynku pracy. Powstają także drobne zakłady przemysłu chemicznego.

Rolnictwo należy do słabych stron gminy. Powodem tego są zarówno słabe gleby determinujące jakość uzyskiwanych plonów, jak i regres spowodowany brakiem następców w gospodarstwach, których właściciele osiągnęli wiek emerytalny.

Tabela 4 – Struktura użytków rolnych w gminie Borne Sulinowo w 2003r.

Użytki rolne	W %	W ha	W tym rolnicy indywidualni
Łącznie, w tym:	21	9 800	5 444
<i>Grunty orne</i>	<i>17,3</i>	<i>8 050</i>	<i>3 828</i>
<i>Użytki zielone</i>	<i>3,7</i>	<i>1 729</i>	<i>1 126</i>

Jak wynika z tabeli nr 4 rolnicy Gminy Borne Sulinowo gospodarują na powierzchni 9800 użytków rolnych (5444 ha – rolnicy indywidualni): w tym grunty orne stanowią 8 050 ha (3828 ha – rolnicy indywidualni), a użytki zielone stanowią 1729 ha (1126 ha – rolnicy indywidualni). Sektor prywatny reprezentowany jest przez 637 gospodarstw rolnych w różnych przedziałach obszarowych. Przeważają gospodarstwa o małej powierzchni (od 1 – 2 ha), stanowią one 32,5 % gospodarstw rolnych. Gospodarstwa wielkoobszarowe stanowią niewielki odsetek gospodarstw – 4 gospodarstwa od 500 – 1000 ha oraz 1 gospodarstwo powyżej 1000 ha. Średnia wielkość gospodarstw z dzierżawami gruntów Skarbu Państwa wynosi 15,76 ha użytków rolnych. Największy udział struktury zasiewów stanowią zboża – 3522 ha (71,85%), następnie rośliny pastewne – 580 ha (11,83%) i ziemniaki – 380 ha (7,75%).

Wskaźnik bonitacji gleb wynosi – 0,81. Przeważają gleby bielcowe o kwaśnym odczynie, których 50,5 % zakwalifikowano do klasy IV. A 49,5 % do klasy V i VI. Słabej jakości gleb towarzyszy niekorzystne ukształtowanie terenu i duża zmienność stanów pogodowych.

Na terenie gminy Borne Sulinowo działa również kilka gospodarstw rolnych prowadzących działalność agroturystyczną.

Znaczenie gospodarcze **leśnictwa** na terenie gminy Borne Sulinowo zawsze było duże, jednak ogromny potencjał nie jest w pełni wykorzystywany. Na obszarze gminy funkcjonują 4 nadleśnictwa posiadające swoje grunty. Poprzez bezpośrednie zatrudnienie oraz zatrudnienie w systemie prac zleconych są jednym z największych pracodawców. Ze względu na niewielką liczbę przedsiębiorstw przerabiających drewno (tartak Łubowo – surowiec wielkowiedmiarowy, Euro-Matex – surowiec średniewiedmiarowy, Budan sp. z o.o w Silnowie – surowiec wielko- i średniewiedmiarowy, Eneco w Dąbiu – surowiec opałowy) większość surowca przekazywana jest odbiorcom z innych gmin. Jednakże, z uwagi na wysoki udział lasów w ogólnej powierzchni gminy, możliwości wykorzystania surowca i rozwoju przemysłu drzewnego w niedalekiej przyszłości powinny wzrosnąć. Ogromne możliwości rozciągają się również przed kompleksowym zagospodarowaniem płodów runa leśnego – grzyby, jagody, zioła i in. – od sieci punktów skupu do zakładów przechowujących i przetwarzających te surowce.

Urozmaicony krajobraz gminy oraz liczne walory przyrodnicze stanowią dobre warunki do dalszego rozwoju **turystyki** zarówno pobytowej jak i kwalifikowanej – w tym:

- pieszej,
- kajakowej,
- rowerowej,

- konnej,
- agroturystyki.

Promocja i rozwój turystyki jest jednym z priorytetów w rozwoju miasta i gminy, dlatego też Urząd podejmuje szereg działań oraz aktywnie współpracuje z lokalnymi inwestorami.

Baza turystyczna rozwija się dynamicznie. Na terenie gminy funkcjonuje 46 obiektów świadczących usługi hotelarskie. Wraz z ilością obiektów świadczących usługi hotelarskie automatycznie zwiększa się liczba miejsc noclegowych.

Tabela 5 – Stan bazy noclegowej w gminie Borne Sulinowo w latach 1999-2003

Rok	Ilość bazy noclegowej				Razem
	Gospodarstwa agroturystyczne, pokoje gościnne na wsi	Ośrodki wypoczynkowe	Inna baza noclegowa	Pola namiotowe	
1999	9	6	10	11	36
2000	15	6	13	11	45
2001	11	6	11	11	39
2002	19	9	6	11	45
2003	20	9	6	11	46

Obecnie gmina dysponuje 716 miejscami noclegowymi (całorocznymi) oraz około 800-1000 miejscami noclegowymi dostępnymi w sezonie letnim na 11 polach namiotowych.

Tabela 6 – Ilość miejsc noclegowych w mieście i gminie Borne Sulinowo w latach 1999-2003

Rok	Ilość miejsc noclegowych
1999	496
2000	654
2001	594
2002	700
2003	716

Stan bazy hotelarskiej i liczba miejsc noclegowych wydaje się wystarczająca. Natomiast słabo rozwinięta jest baza gastronomiczna i rozywkowa. Brakuje miejsc, w których turyści mogliby spędzać wieczory po aktywnym wypoczynku w ciągu dnia.

Tabela 7 – Stan bazy gastronomicznej w mieście i gminie Borne Sulinowo w latach 1999 - 2003

Ilość bazy gastronomicznej					
Rok	Restauracje	Bary	Kawiarnie	Inne	Razem
1999	4	5	-	4	13
2000	4	4	-	5	13
2001	2	3	2	2	9
2002	2	2	2	3	9
2003	2	2	2	3	9

Od 2004 roku Borne Sulinowo posiada Ośrodek Sportu i Rekreacji. Jest to nowoczesny obiekt reprezentujący standardy europejskie, przystosowany do organizacji wielu imprez sportowych i rekreacyjnych rangi krajowej i międzynarodowej. Obiekt posiada znakomite warunki do przyjmowania obozów i zgrupowań takich dyscyplin jak: piłka koszykowa, piłka siatkowa, sztuki walki. Duża sala sportowa 42 m x 17 m wyposażona w kosze najazdowe, siatkę do siatkówki, siatkę do tenisa ziemnego oraz bramki do piłki ręcznej, elektroniczną tablicę wyników i nagłośnienie. Sala sportów walki - 120 m², wyposażona jest w matę do teakwondo i worki do ćwiczeń oraz drabinki. Sala ta przystosowana jest także do organizowania warsztatów tanecznych (silikonowa powłoka na podłodze). Sala gier ma 60 m² i jest wyposażona w 2 stoły do tenisa stołowego. Obiekt posiada również 2 sześciuosobowe sauny.

Na terenie miasta i gminy Borne Sulinowo istnieje sieć oznakowanych szlaków turystycznych w tym:

- rowerowo – pieszych (3 szlaki),
- rowerowych (3 szlaki),
- pieszych (3 szlaki),
- konnych (1 szlak),
- wodnych (1 szlak).

Na wszystkich szlakach znajdują się miejsca odpoczynku wyposażone w tzw. małą infrastrukturę: zadaszoną wiatę, ławki, kosze na śmieci oraz tablicę informacyjną z mapą gminy.

Liczba turystów odwiedzających Borne Sulinowo rokrocznie się zwiększa. Aktywny wypoczynek w malowniczym i spokojnym miejscu jest coraz częściej preferowany ponad pobyt na np. zatłoczonej nadmorskiej plaży. Stan bazy noclegowej choć na chwilę obecna wydaje się być wystarczającym na pewno będzie się rozwijał w kolejnych latach proporcjonalnie do zwiększającej się liczby turystów.

W zakresie sfery gospodarczej zidentyfikowano następujące problemy:

- słabo rozwinięte rolnictwo,
- słabo rozwinięty przemysł lekki,
- nie wykorzystane w pełni zasoby leśne,
- niewystarczająca baza gastronomiczna i rozrywkowa,
- brak ośrodków rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości,

- niezagospodarowane nadbrzeża jezior,
- brak przystani wodnych dla sprzętu pływającego,
- brak w mieście terenu wypoczynkowo-rekreacyjnego dla mieszkańców (plac zabaw, parki rozrywki, boiska),
- brak pól namiotowych o odpowiednim standardzie,
- brak szalet miejskich,
- brak punktów informacji turystycznej na terenie gminy,
- brak przepływu szeroko rozumianej „informacji” na terenie gminy.

2.5 Sfera społeczna

Liczba ludności w gminie na przestrzeni ostatnich 10 lat uległa znaczącej zmianie; nastąpił przyrost ludności spowodowany w głównej mierze powstaniem i rozwojem miasta Borne Sulinowo. W 1993 roku gmina Borne Sulinowo liczyła 5 563 stałych mieszkańców, w tym miasto Borne Sulinowo - 376.

Obecnie na terenie gminy zamieszkuje 9458 mieszkańców (dane z końca października 2004r.), z tego 5324 (ponad 56 %) na terenach wiejskich, a 4134 (prawie 44 %) na terenach miejskich, czyli w Bornem Sulinowie. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 20 osób/km², podczas gdy średnia w województwie to 76 osób/km².

Gminę Borne Sulinowo charakteryzuje wysoki współczynnik przyrostu naturalnego. W roku 2000 wynosił on 4,8 podczas gdy średnia w województwie zachodniopomorskim w tym okresie to tylko 1,1.

Borne Sulinowo można określić jako miasto-gminę ludzi bardzo młodych, bowiem 35% ludności to ludzie poniżej 20 lat, a 47 % to ludzie w przedziale wiekowym od 20 do 65 lat.

Statystycznie obszar gminy zamieszkuje więcej mężczyzn niż kobiet, co jest sytuacją odmienną od pozostałej części województwa. W 2000 roku współczynnik feminizacji na terenie gminy wynosił tylko 99,4, tzn. że na 100 mężczyzn przypadały 99,4 kobiety. W tym samym okresie średnia dla województwa to 104,5.

Na terenie miasta i gminy nie ma wielu dużych firm i instytucji oferujących **miejsca pracy**. Największe z przedsiębiorstw oferujących pracę to firmy związane z: przetwórstwem drzewa, opieką społeczną, administracją publiczną, leśnictwem, bezpieczeństwem publicznym.

Gminy powiatu szczecineckiego uznane są za szczególnie zagrożone **bezrobociem** strukturalnym. Stopa bezrobocia¹ jest bardzo wysoka i wynosi dla powiatu 37,2 % (dane: PUP za IX.2004r.), natomiast wskaźnik bezrobocia² wynosi 23,3 % (dane: PUP za X.2004r.). Dla gminy Borne Sulinowo wskaźnik bezrobocia wynosi 22,3 % (dane: PUP za X.2004 r.). W powiecie tylko miasto Szczecinek ma niższy wskaźnik bezrobocia (obecnie 18,7 %) niż gmina Borne Sulinowo. Pozostałe gminy (strukturalnie bardziej do niej podobne) mają ten wskaźnik znacznie wyższy, zwykle oscylujący wokół 30%.

Bezrobotni z terenu Bornego Sulinowa stanowią 10,5 % ogólnej liczby bezrobotnych w powiecie szczecineckim. Wyższe jest bezrobocie wśród kobiet, aniżeli wśród mężczyzn. Na koniec 2004r. nieco ponad 55 % ogólnej liczby bezrobotnych w gminie Borne Sulinowo

¹ Procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności czynnej zawodowo.

² Procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

stanowią kobiety. Widać tutaj wyraźną poprawę w porównaniu do lat 1996-1998, kiedy ten współczynnik oscylował wokół 65%.

Niepokojąco niski jest udział bezrobotnych z prawem do zasiłku (211 osób) w stosunku do całkowitej liczby bezrobotnych (1163 osoby). Na przestrzeni lat liczba uprawnionych do pobierania zasiłku systematycznie spadała. Oznacza to, że większość bezrobotnych to ludzie pozostający bez pracy przez okres wielu lat.

Wśród osób pozostających bez pracy najmniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem wyższym i średnim po liceum ogólnokształcącym. Najwyższa liczba osób bez pracy to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym. Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat Powiatowy Urząd Pracy dysponując pieniędzmi z Funduszu Pracy podejmował działania zmierzające do zredukowania liczby bezrobotnych na terenie gminy kierując ich na szkolenia zawodowe oraz do prac interwencyjnych i robót publicznych.

Średnia **gęstość zaludnienia** gminy Borne Sulinowo wynosi 20 osób/km², czyli znacznie poniżej średniej gęstości zaludnienia dla województwa zachodniopomorskiego (76 osób/km²). Wyraźna jest dysproporcja pomiędzy miastem, gdzie gęstość zaludnienia wynosi 221,5 osób/km², a gminą 11,9 osób/km². Wysoka gęstość zaludnienia w mieście jest efektem specyficznej zabudowy Bornego. Większość obiektów mieszkalnych to jednopiętrowe bloki. Mało jest natomiast domków jednorodzinnych.

Wskaźniki określające warunki mieszkaniowe mieszkańców miasta i gminy Borne Sulinowo na koniec roku 2002 były następujące:

- przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu – 2,5 (3,17 w województwie),
- przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu – 3,5 (3,7 w województwie),
- przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę – 17,1 m²,
- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania - 60 m².

Dla porównania w województwie zachodniopomorskim w analogicznym okresie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 65,1 m², a przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na osobę – 20,4 m².

Warunki mieszkaniowe w gminie w dużej mierze są warunkowane postępowaniem prac remontowo-adaptacyjnych budynków pozostałych po Armii Radzieckiej. Dla przykładu w 2002 roku w gminie oddano do użytku 301 mieszkań, z tego aż 299 w samym mieście. Prawie 100% tych ostatnich to mieszkania powstałe w wyremontowanych budynkach poradzieckich.

Przeciętna liczba osób w jednym gospodarstwie domowym jest wyższa od średniej w województwie i wynosi – ogólnie 3,05 osób/gosp. domowe (2,75 w województwie), w mieście 2,85 (2,6 w województwie) a na wsi jest równa średniej wojewódzkiej i wynosi 3,2.

Wskaźnik samodzielności zamieszkiwania gospodarstw domowych na terenie miasta i gminy jest dość wysoki. 83,2 % gospodarstw domowych mieszka samodzielnie, 13,7% stanowią gospodarstwa dwurodzinne a 3,1 % gospodarstwa trzyrodzinne i inne.

Gmina posiada 115 mieszkań komunalnych (55 w mieście i 60 na wsiach). W roku 1997 było ich 161 (odpowiednio 83 i 78), ale na przestrzeni lat ich liczba systematycznie spadała. Średnia wielkość mieszkania komunalnego to 55 m² w mieście Borne Sulinowo i 51 m² na terenach wiejskich.

Mieszkańcy gminy mają dobry dostęp do **opieki zdrowotnej**. Praktycznie wszyscy mieszkańcy objęci są podstawową opieką medyczną. Na terenie gminy Borne Sulinowo usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej świadczą dwa ośrodki lokalne. Ponadto pacjenci mają dostęp do poradni specjalistycznych nieodpłatnie w ramach NFZ oraz odpłatnie w ramach prywatnych gabinetów lekarskich. Na terenie gminy działa również laboratorium analityczne oraz wykonywane są zabiegi z zakresu tzw. chirurgii jednego dnia oraz usługi z zakresu medycyny szkolnej. Obecnie 5 lekarzy prowadzi praktykę lekarza rodzinnego, co oznacza, że średnio na jednego lekarza pierwszego kontaktu przypada około 1800 potencjalnych pacjentów.

Na terenie gminy działają 2 apteki (obie w Bornem Sulinowie) oraz punkt apteczny przy Wiejskim Ośrodku Zdrowia w Silnowie. Natomiast nie funkcjonują szpitale oraz stacje pogotowia rachunkowego. Obsługa szpitalna oraz pogotowia ratunkowego prowadzona jest przez SP ZOZ w Szczecinku.

Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy zapewnia działający komisariat policji oraz jednostka PSP. Gmina nie odbiega od krajowego trendu wzrostu przestępczości w ostatnich latach. W ogólnej liczbie przestępstw bardzo wysoki jest udział przestępstw przeciwko mieniu oraz kradzieży z włamaniem. Być może jest to efekt bezrobocia, jakim dotknięty jest teren gminy, a co za tym idzie, braku środków na utrzymanie. Cieszyć może natomiast niska liczba przestępstw ciężkich przeciwko życiu i zdrowiu.

Ważnym problemem jest poprawienie bezpieczeństwa na drogach. Wzrastająca ilość pojazdów, pogarszający się stan dróg, nieprzestrzeganie przepisów prawa o ruchu drogowym powodują, że liczba kolizji utrzymuje się na wysokim poziomie (około 35/rocznie). Główną przyczyną wypadków jest nietrzeźwość kierujących, nadmierna prędkość oraz błędy pieszych użytkowników dróg.

Jednostka PSP w Bornem Sulinowie jest drugą (obok szczecineckiej) jednostką Państwowej Straży Pożarnej w powiecie szczecineckim. Rejonem działania borneńska PSP obejmuje obszar gminy, ale specjalistyczna drużyna płetwonurków często bierze udział w działaniach poza gminą.

Bardzo ważną częścią jednostki PSP w Bornem Sulinowie jest Ośrodek Szkoleniowy Państwowej Straży Pożarnej, który jest drugim co do wielkości ośrodkiem dydaktycznym tego typu w Polsce (największy znajduje się w Częstochowie). Na obszarze ok. 17 ha powstał poligon pożarniczy, na którym zbudowane zostały obiekty i stanowiska do ćwiczeń i ratownictwa.

Na terenie miasta i gminy Borne Sulinowo prowadzone są różne formy **pomocy społecznej** udzielane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (M-GOPS), Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS), Dom Pomocy Społecznej (DPS) oraz oddział PCK. Sieć **placówek oświatowych** na terenie gminy tworzą 4 szkoły podstawowe, 3 gimnazja oraz 1 liceum ogólnokształcące. Do szkół podstawowych na terenie gminy obecnie uczęszcza łącznie 1013 uczniów. Do gimnazjów – 470 uczniów. Do liceum ogólnokształcącego - 73 uczniów. Łącznie do szkół na terenie gminy w roku szkolnym 2003/2004 uczęszcza 1556 uczniów. Na jednego nauczyciela przypada średnio 9,7 uczniów.

Zadania własne gminy z zakresu krzewienia i upowszechniania kultury realizuje Ośrodek Kultury w Bornem Sulinowie, aktywnie działający od 1995 roku. Ośrodkowi Kultury podlega 10 świetlic wiejskich z terenu gminy.

Rozwój sportu na terenie gminy jest propagowany poprzez Uczniowskie Kluby Sportowe oraz Klub Sportowy „Pionier 95”, Uczniowski Ludowy Klub Sportowy Borne Sulinowo, Ludowy Klub Sportowy „Orzeł” Łubowo, Ludowy Zespół Sportowy „Huragan” Juchowo oraz Ludowy Zespół Sportowy „Bricomarche” Radacz.

W zakresie sfery społecznej zidentyfikowano następujące problemy:

- niebezpiecznie wysoka stopa bezrobocia,
- ubóstwo społeczne,
- nisko wykwalifikowana siła robocza,
- mała siła przebicia ludzi z pomysłami lub ciekawymi zainteresowaniami,
- duża liczba rozbitków życiowych wśród przyjezdnych (w części frustratów i narzekaczy),
- mała ilość inicjatyw społecznych,

- niewielka ilość imprez kulturalnych o charakterze ponadlokalnym,
- niski poziom infrastruktury oraz oferty kulturalno-rozrywkowej,
- brak stacji pogotowia ratunkowego,
- pustostany psujące malowniczy charakter miasta i zagrażające bezpieczeństwu mieszkańców.

III. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH I ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI NA DANYM OBSZARZE

W Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo zapisano wizję rozwoju gminy – Borne Sulinowo jako prężnie działające uzdrowisko, specyficzny nawiązujący do historii miasta ośrodek turystyczny w regionie oraz Centrum Trzech Kultur. Jednak aby wizja się urzeczywistniła potrzebna jest poprawa stanu obecnego w wielu sferach, przede wszystkim w sferach omówionych w niniejszym opracowaniu.

Analizując aktualną sytuację w sferach: środowisko naturalne, infrastruktura techniczna, sfera gospodarcza i sfera społeczna zidentyfikowano szereg problemów wymagających podjęcia wszelkich zadań w celu ich likwidacji. Problemy te zostały również ujęte w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo. Na podstawie analizy SWOT i określonych w Strategii celów pośrednich i operacyjnych wyodrębniono zadania i przedstawiono sposoby ich realizacji oraz określono instytucje odpowiedzialne za realizację zadania i instytucje współpracujące.

1. ŚRODOWISKO NATURALNE

Środowisko naturalne obejmuje problematykę I i II celu strategicznego Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo: **zapewnienie pełnego bezpieczeństwa ekologicznego oraz zapewnienie wysokiego poziomu rozwoju społecznego.**

1.1 PROBLEMY

- Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa,
- Brak kompleksowego programu działań w zakresie zachowania, ochrony i odtworzenia środowiska naturalnego,
- Kłusownictwo,
- Przypadki niehumanitarnych postępowań ze zwierzętami,
- Brak sprawnego systemu gospodarowania odpadami stałymi,
- Brak kompleksowych działań w zakresie poprawy estetyki gminy,
- Istnienie kotłowni węglowych zanieczyszczających środowisko,
- Istnienie nielegalnych wysypisk śmieci i wylewisk ścieków komunalnych,
- Istnienie powojkowych gruntów zdegradowanych,
- Brak zakładów segregacji i przeróbki odpadów,
- Oczyszczalnia w Bornem Sulinowie nie gwarantuje odpowiedniej jakości ścieków oczyszczonych.

1.2 ZADANIA I SPOSOBY ICH REALIZACJI

- Prowadzenie proekologicznych akcji wśród mieszkańców gminy,
- Opracowanie kompleksowego programu dotyczącego zarządzania środowiskiem naturalnym,
- Stworzenie sprawnego systemu monitoringu zwierząt leśnych i ryb narażonych na kłusownictwo,
- Propagowanie humanitarnych postępowań ze zwierzętami,

- Propagowanie ekologicznych akcji masowych np.
 - „Sprzątanie świata”
 - „Dzień Ziemi”,
- Racjonalne gospodarowanie ściekami,
- Racjonalne gospodarowanie odpadami stałymi,
- Stworzenie programu i systemu estetyzacji miasta i gminy,
- Podjęcie działań zmierzających do wybudowania zakładów segregacji i przeróbki odpadów,
- Propagowanie ekologicznych systemów grzewczych,
- Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów i wylewisk ścieków komunalnych,
- Rekultywacja gruntów zdegradowanych oraz nieprzydatnych rolniczo,
- Utrzymanie wysokiej jakości gleb, powietrza oraz wód powierzchniowych i podziemnych,
- Modernizacja oczyszczalni ścieków w Bornem Sulinowie w celu zagwarantowania odpowiedniej jakości ścieków oczyszczonych,
- Finansowe wspomaganie działań ekologicznych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

1.3 WDRAŻANIE

REALIZACJA

Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie:

- Referat Gospodarki Komunalnej
- Referat Inwestycyjny
- Referat Rozwoju i Integracji z UE

WSPÓŁPRACA

Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych
 Starostwo Powiatowe w Szczecinku
 Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Pojezierza Drawskiego
 Stowarzyszenie Miast i Gmin Dorzecza Parsęty
 Nadleśnictwa z terenu gminy
 Szkoły z terenu gminy
 Agencja Nieruchomości Rolnych
 Wojewódzki Zarząd Gospodarki Wodnej
 Organizacje pozarządowe
 Właściciele wodnych akwenów np. gospodarstwa rybne
 Specjaliści i eksperci

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura techniczna jest głównym motorem rozwoju gospodarczego gminy. Infrastruktura techniczna związana jest z **II celem strategicznym** Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo: **zapewnienie wysokiego poziomu rozwoju społecznego**. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż infrastruktura techniczna miasta Borne Sulinowo jest pozostałością po stacjonujących tutaj do początku lat 90 – tych wojsk radzieckich, a w części również pozostałością po bazie wojsk niemieckich. Stan infrastruktury technicznej jest zły i wymaga

modernizacji. Naprawa sfery technicznej związana jest przede wszystkim z uregulowaniem gospodarki wodno – ściekowej, modernizacją sieci ciepłowniczej oraz gazyfikacją gminy.

2.1 PROBLEMY

- Brak pełnego systemu gospodarki wodno – ściekowej,
- Niska jakość szlaków komunikacyjnych,
- Słabe połączenie komunikacyjne,
- Brak gazyfikacji,
- Słabo rozbudowana sieć kanalizacyjna (podłączone jest miasto i 4 wsie),
- Słaby stan sieci ciepłowniczej (duże straty ciepła),
- Niski poziom rozwoju sieci teleinformatycznych.

2.2 ZADANIA I SPOSOBY ICH REALIZACJI

- Opracowanie programu rozbudowy sieci wodnej i kanalizacyjnej,
- Rozbudowa sieci wodnej i kanalizacyjnej,
- Określenie potrzeb w zakresie gazyfikacji gminy Borne Sulinowo,
- Gazyfikacja miasta Borne Sulinowo,
- Poprawa jakości szlaków komunikacyjnych,
- Odnowa przestarzałej infrastruktury technicznej,
- Opracowanie programu modernizacji i rozwoju sieci ciepłowniczej,
- Modernizacja i rozwój sieci ciepłowniczej,
- Rozwój sieci teleinformatycznych.

2.3 WDRAŻANIE

REALIZACJA

Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych

Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie:

- Referat Gospodarki Komunalnej

- Referat Inwestycyjny

Stowarzyszenie Miast i Gmin Dorzecza Parsęty

Powiatowy Zarząd Dróg

WSPÓŁPRACA

Starostwo Powiatowe w Szczecinku

Zakład gazowniczy

Zakład ciepłowniczy

Specjaliści i eksperci

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Pojezierza Drawskiego

3. SFERA GOSPODARCZA

Sfera gospodarcza wiąże się z II i III celem strategicznym Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo: **zapewnienie wysokiego poziomu rozwoju społecznego oraz zapewnienie zrównoważonego rozwoju gospodarczego gminy poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych, zasobów ludzkich i specyfiki Bornego Sulinowa.**

Dominującym elementem sfery gospodarczej na którym zasadza się rozwój gospodarczy gminy jest turystyka. Gmina Borne Sulinowo posiada ogromne zasoby do rozwoju tego działu

gospodarki. Dzięki walorom przyrodniczym i rekreacyjno – wypoczynkowym gmina jest atrakcyjnym miejscem do uprawiania różnych form turystyki – wodnej, pieszej, rowerowej, konnej oraz specyficznej ze względu na historię miasta Borne Sulinowo – turystyki militarnej. Miasto Borne Sulinowo posiada również predyspozycje do utworzenia na jego obszarze uzdrowiska.

Gmina posiada również duże zasoby ziemi uprawnej, dlatego ważne jest stworzenie systemu promocji rolnictwa o wąskiej specjalizacji oraz programu rozwoju obszarów wiejskich. W programie tym należy położyć nacisk na rozwój pozarolniczych funkcji wsi – rozwój agroturystyki, ekoturystyki, produkcja zdrowej żywności.

PROBLEMY

- słabo rozwinięte rolnictwo,
- słabo rozwinięty przemysł lekki,
- nie wykorzystane w pełni zasoby leśne,
- niewystarczająca baza gastronomiczna i rozrywkowa,
- brak ośrodków rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości,
- niezagospodarowane nadbrzeża jezior,
- brak przystani wodnych dla sprzętu pływającego,
- brak w mieście terenu wypoczynkowo-rekreacyjnego dla mieszkańców (place zabaw, parki rozrywki, boiska),
- brak pól namiotowych o odpowiednim standardzie,
- brak szalet miejskich,
- brak punktów informacji turystycznej na terenie gminy,
- brak przepływu szeroko rozumianej „informacji” na terenie gminy,
- brak programu promocji produkcji leśnej,
- zły stan niektórych zabytków na terenie gminy,
- pustostany psujące malowniczy charakter miasta i gminy,
- brak programu utworzenia na terenie Bornego Sulinowa uzdrowiska.

3.1 ZADANIA I SPOSOBY ICH REALIZACJI

- Utworzenie centrum wspierania małej i średniej przedsiębiorczości,
- Preferencje i ulgi dla inwestorów,
- Aktywna pomoc administracji samorządowej w rozwoju sektora MSP,
- Stworzenie szlaków turystyczno – historycznych,
- Stworzenie miejsc kultywujących historię miasta i gminy (Oflag II D, Wał Pomorski)
- Przygotowanie projektów i zagospodarowanie poszczególnych terenów gminy pod kątem obsługi ruchu turystycznego,
- Rozbudowa systemu informacji turystycznej na terenie gmin,
- Stworzenie systemu edukacji rolników na temat szans płynących z członkostwa Polski w UE,
- Promocja rozwoju rolnictwa o wąskiej specjalizacji,

- Rozwój pozarolniczych funkcji wsi,
- Opracowanie programu „wymiany informacji” na terenie gminy,
- Promowanie lokalnej produkcji leśnej,
- Podjęcie działań zmierzających do rozwoju przemysłu lekkiego, niskoinwazyjnego w środowisko naturalne,
- Budowa obiektów sportowo – rekreacyjnych,
- Odnowa zniszczonych zabytków,
- Podjęcie działań zmierzających do modernizacji opuszczonych budynków,
- Opracowanie programu utworzenia na terenie Bornego Sulinowa uzdrowiska.

3.2 WDRAŻANIE

REALIZACJA

Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie:

- Referat Gospodarki Komunalnej
- Referat Inwestycyjny
- Referat Rozwoju i Integracji z UE

Nadleśnictwa z terenu gminy

Ośrodek Doradztwa Rolniczego

Wojewódzki Konserwator Zabytków

Kościół i związki wyznaniowe

WSPÓŁPRACA

Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych

Starostwo Powiatowe w Szczecinku

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Pojezierza Drawskiego

Stowarzyszenie Miast i Gmin Dorzecza Parsęty

Agencja Nieruchomości Rolnych

Organizacje pozarządowe

Eksperti i specjaliści

4. SFERA SPOŁECZNA

Sfera ta wiąże się z II celem strategicznym Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo: **zapewnienie wysokiego poziomu rozwoju społecznego**. Analizowanie aktualnej sytuacji nasunęło problemy związane z: rynkiem pracy, pomocą społeczną, edukacją, kulturą, zdrowiem, mieszkalnictwem, bezpieczeństwem publicznym i życiem publicznym społeczności lokalnej. Rozwój infrastruktury społecznej wiąże się więc z poprawą sytuacji we wszystkich ww. zagadnieniach.

Dużą część mieszkańców gminy Borne Sulinowo to byli pracownicy państwowych gospodarstw rolnych oraz członkowie ich rodzin. Społeczność ta jest słabo wykształcona, nie posiada tradycji prywatnej inicjatywy i rozwoju poza rolnictwem oraz charakteryzuje się wysokim poziomem bezrobocia i patologiami społecznymi. Poprzez rozwój sfery gospodarczej nastąpiłaby poprawa sytuacji w sferze społecznej.

4.1 PROBLEMY

- niebezpiecznie wysoka stopa bezrobocia,
- ubóstwo społeczne,
- niski poziom wykształcenia mieszkańców wsi,
- nisko wykwalifikowana siła robocza,
- mała siła przebicia ludzi z pomysłami lub ciekawymi zainteresowaniami,
- mała liczba pracodawców,

- duża liczba rozbitków życiowych wśród przyjezdnych (w części frustratów i narzekaczy),
- mała ilość inicjatyw społecznych,
- niewielka ilość imprez kulturalnych o charakterze ponadlokalnym,
- niski poziom infrastruktury oraz oferty kulturalno-rozrywkowej,
- zły stan techniczny budynku Ośrodka Kultury,
- zły stan techniczny i słabo wyposażone świetlice wiejskie na terenie gminy,
- brak stacji pogotowia ratunkowego,
- niedostosowanie obiektów na terenie miasta i gminy do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- brak kompleksowego programu pomocy dla osób niepełnosprawnych,
- niski poziom udziału mieszkańców w życiu społeczno – gospodarczym gminy,
- słabo wyposażone i w dość dobrym stanie technicznym obiekty edukacyjne (szkoły) na terenie gminy,
- niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych,
- niepełne wyposażenie poligonu pożarniczego lądowego i wodnego na potrzeby PSP w Bornem Sulinowie.

4.2 ZADANIA I SPOSOBY ICH REALIZACJI

- Utrzymanie i rozbudowa systemu pomocy osobom niepełnosprawnym,
- Aktywna polityka aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych,
- Zapewnienie skutecznej współpracy pomiędzy służbami publicznymi w celu zwiększenia bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy,
- Stworzenie warunków do zdobywania wiedzy poprzez system kursów i studiów wyższych na terenie gminy,
- Wyrównywanie szans zdobywania wykształcenia młodzieży z obszarów miejskich i wiejskich,
- Zachęcanie i tworzenie warunków do zwiększonego udziału mieszkańców w życiu społeczno – gospodarczym gminy,
- Utrzymanie gminnych obiektów kultury na odpowiednim standardzie,
- Rozszerzenie działalności i uatrakcyjnienie oferty Ośrodka Kultury,
- Budowa i kompleksowe wyposażenie poligonu pożarniczego lądowego i wodnego w Bornem Sulinowie,
- Zapewnienie odpowiedniej liczby mieszkań komunalnych,
- Kompleksowa modernizacja i wyposażenie obiektów edukacyjnych na terenie gminy,
- Zagospodarowanie pustostanów powojkowych i popegeerowskich na terenie gminy,
- Likwidacja barier architektonicznych,
- Organizacja stacji pogotowia ratunkowego,
- Poprawa stanu technicznego i oferty kulturalnej Ośrodka Kultury i świetlic wiejskich,

- Stworzenie warunków dla wzrostu liczby przedsiębiorców,
- Stworzenie kompleksowego programu szkoleń i przekwalifikowań zawodowych dla osób bezrobotnych,
- Stworzenie warunków dla rozwoju inicjatyw społecznych.

4.3 WDRAŻANIE

REALIZACJA

Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie:

- Referat Gospodarki Komunalnej
- Referat Rozwoju i Integracji z UE

Policja

Powiatowy Urząd Pracy

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

PSP w Bornem Sulinowie

Ośrodek Kultury w Bornem Sulinowie

WSPÓŁPRACA

Organizacje pozarządowe

Starostwo Powiatowe w Szczecinku

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Pojezierza Drawskiego

Stowarzyszenie Miast i Gmin Dorzecza Parsęty

Nadleśnictwa z terenu gminy

Agencja Nieruchomości Rolnych

IV . REALIZACJA ZADAŃ i PROJEKTÓW

a) Planowane projekty inwestycyjne w okresie 2004-2006;

Nazwa projektu
Budowa zaplecza socjalno – technicznego do obsługi stadionu w Bornem Sulinowie.
Instytucje i podmioty realizujące i uczestniczące w projekcie
Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie
Czas realizacji
2005 - 2006
Nakłady do poniesienia
436 271,06 PLN ZPORR: 318 053,29 PLN BUDŻET PAŃSTWA: 0,00 PLN WKŁAD WŁASNY: 118 217,77 PLN
Zgodność projektu z priorytetami ZPORR i celami Strategii Rozwoju
ZPORR: Priorytet III, Działanie 3.5, Poddziałanie 3.5.1 „Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportu” STRATEGIA ROZWOJU: Cel strategiczny II „Zapewnienie wysokiego poziomu rozwoju społecznego”, Cel pośredni „Stworzenie infrastruktury zapewniającej powszechny dostęp społecznościom lokalnym do aktywnego uczestnictwa w życiu sportowo – kulturalnym”, Cele operacyjne „Budowa obiektów sportowo – rekreacyjnych” oraz „Promocja sportowego stylu życia”
Oczekiwane wskaźniki
Produkty: 1) Liczba wybudowanych obiektów sportowych - 1 Rezultaty: 1) Liczba osób korzystających z obiektów sportowych w 2007r. - 130

Nazwa projektu
Adaptacja budynku powojkowego w Bornem Sulinowie na obiekt kulturalno - oświatowy.
Instytucje i podmioty realizujące i uczestniczące w projekcie
Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie
Czas realizacji
2004 – 2005
Nakłady do poniesienia
2 213 490,69 PLN ZPORR: 1 660 118 PLN BUDŻET PAŃSTWA: 0 PLN WKŁAD WŁASNY: 553 372,69 PLN
Zgodność projektu z priorytetami ZPORR i celami Strategii Rozwoju
ZPORR: Priorytet III, Działanie 3.2, poddziałanie 3.3.2 „Rewitalizacja obszarów przemysłowych i powojkowych” STRATEGIA ROZWOJU: Cel strategiczny II: „Zapewnienie wysokiego poziomu rozwoju społecznego” - cel pośredni „Stworzenie warunków dla rozwoju edukacji i aktywizacji zawodowej jako głównego stimulatora rozwoju” - cele operacyjne „Stworzenie warunków do zdobywania wiedzy poprzez system kursów i studiów wyższych na terenie gminy”, „Wyrównywanie szans zdobywania wykształcenia młodzieży z obszarów wiejskich”; - cel pośredni „Działanie na rzecz integracji społeczności lokalnej” - cele operacyjne „Kształtowanie lokalnej tożsamości kulturowej z zachowaniem przeszłości historycznej”, „Wspomaganie rozwoju poczucia obywatelstwa europejskiego”; - cel pośredni „Stworzenie infrastruktury zapewniającej powszechny dostęp społecznościom lokalnym do aktywnego uczestnictwa w życiu sportowo – kulturalnym” - cel operacyjny „Utrzymanie gminnych obiektów Kultury na odpowiednim standardzie”; Cel strategiczny III: „Zapewnienie zrównoważonego rozwoju gospodarczego gminy poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych, zasobów ludzkich i specyfiki Bornego Sulinowa” – cel operacyjny „Promocja walorów historycznych”; – cel pośredni „Stworzenie miejsc kultywujących historię miasta i gminy”; - cel operacyjny „Turystyka jako główny element rozwoju gospodarczego gminy”; - cel pośredni „Stworzenie turystycznych markowych produktów gminy i ich promocja” oraz „Rozbudowa systemu informacji turystycznej na terenie gminy”.
Oczekiwane wskaźniki
Produkty: 1) liczba budynków przebudowanych/wyremontowanych na cele edukacyjno – społeczne - 1 2) liczba budynków poddanych renowacji - 1
Rezultaty: 1) liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki - 3

Nazwa projektu
Modernizacja miejskiego systemu ciepłowniczego w oparciu o biomasę w Bornem Sulinowie.
Instytucje i podmioty realizujące i uczestniczące w projekcie
Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie
Czas realizacji
2005 – 2008
Nakłady do poniesienia
11 318 990,84 PLN ZPORR: 8 292 362,13 PLN BUDŻET PAŃSTWA: 0 PLN WKŁAD WŁASNY: 3 026 628,71 PLN
Zgodność projektu z priorytetami ZPORR i celami Strategii Rozwoju
ZPORR: Priorytet I, Działanie 1.2 „Infrastruktura ochrony środowiska” STRATEGIA ROZWOJU: Cel strategiczny I: „Zapewnienie pełnego bezpieczeństwa ekologicznego” - cel pośredni „Promocja wysokiej jakości środowiska” - cel operacyjny „Zachowanie, ochrona i odtworzenie środowiska naturalnego”, - cel pośredni „Ochrona powietrza, gleb oraz wód powierzchniowych i podziemnych” - cel operacyjny „Propagowanie ekologicznych systemów grzewczych”, „Wspomaganie rozwoju poczucia obywatelstwa europejskiego”; - cel pośredni „Działania na rzecz zachowania i ochrony walorów przyrodniczo – krajobrazowych, dziedzictwa kulturowego oraz świata roślinnego i zwierzęcego” - cel operacyjny „Ochrona najcenniejszych elementów przyrody”; Cel strategiczny II: „Zapewnienie wysokiego poziomu rozwoju społecznego” – cel operacyjny „Rozwój infrastruktury technicznej”, - cel pośredni „Modernizacja i rozwój sieci ciepłowniczej”; Cel strategiczny III: „Zapewnienie zrównoważonego rozwoju gospodarczego gminy poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych, zasobów ludzkich i specyfiki Bornego Sulinowa” – cel operacyjny „Promocja walorów historycznych”; – cel pośredni „Tworzenie warunków do rozwoju wsi”; - cel operacyjny „Promocja rozwoju rolnictwa o wąskiej specjalizacji”.
Oczekiwane wskaźniki
Produkty: 1) długość zmodernizowanej sieci ciepłowniczej- 8,2 km 2) liczba zmodernizowanych miejskich systemów ciepłowniczych - 1
Rezultaty: 1) straty ciepła na przesyłach – 0,00

Nazwa projektu
Remont i doposażenie Ośrodka Kultury w Bornem Sulinowie.
Instytucje i podmioty realizujące i uczestniczące w projekcie
Ośrodek Kultury w Bornem Sulinowie, Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie
Czas realizacji
2005 – 2006
Nakłady do poniesienia*
650 000 PLN ZPORR: 485 000 PLN BUDŻET PAŃSTWA: 65 000 PLN WKŁAD WŁASNY: 100 000 PLN
Zgodność projektu z priorytetami ZPORR i celami Strategii Rozwoju
ZPORR: Priorytet III, Działanie 3.3, Poddziałanie 3.3.2 „Restrukturyzacja obszarów przemysłowych i powojkowych” STRATEGIA ROZWOJU: Cel strategiczny II: Zapewnienie wysokiego poziomu rozwoju społecznego; cel pośredni: stworzenie infrastruktury zapewniającej powszechny dostęp społecznościom lokalnym do aktywnego uczestnictwa w życiu sportowo – kulturalnym; cele operacyjne: utrzymanie gminnych obiektów kultury na odpowiednim standardzie oraz rozszerzenie działalności i uatrakcyjnienie oferty Ośrodka Kultury.
Oczekiwane wskaźniki
Produkty: Liczba projektów z zakresu lokalnej kultury (szt.) Powierzchnia wyremontowanej, przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie rewitalizowanym
Rezultaty: liczba miejsc pracy faktycznie stworzona na terenie rewitalizowanym

Nazwa projektu
Adaptacja sali gimnastycznej dla potrzeb gimnazjum i szkoły podstawowej w Bornem Sulinowie wraz z adaptacją istniejącego budynku pod potrzeby osób niepełnosprawnych – II etap.
Instytucje i podmioty realizujące i uczestniczące w projekcie
Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie
Czas realizacji
2004 - 2006
Nakłady do poniesienia*
1 605 520,00 PLN ZPORR: 1 204 140 PLN BUDŻET PAŃSTWA: 160 552 PLN WKŁAD WŁASNY: 240 828 PLN
Zgodność projektu z priorytetami ZPORR i celami Strategii Rozwoju
ZPORR: Priorytet III, Działanie 3.3, Poddziałanie 3.3.2 „Rewitalizacja obszarów przemysłowych i powojaskowych” STRATEGIA ROZWOJU: Cel strategiczny II „Zapewnienie wysokiego poziomu rozwoju społecznego”; cel pośredni „Stworzenie infrastruktury zapewniającej powszechny dostęp społecznościom lokalnym do aktywnego uczestnictwa w życiu sportowo – kulturalnym”: cel operacyjny „Budowa obiektów sportowo – rekreacyjnych” oraz „Promocja sportowego stylu życia”.
Oczekiwane rezultaty.
Produkty: Powierzchnia wyremontowanej, przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie rewitalizowanym Rezultaty: Liczba miejsc pracy stworzona na terenie zrewitalizowanym

Nazwa projektu
Zagospodarowanie terenu przy al. Niepodległości pod potrzeby kompleksu obiektów usługowo – mieszkalnych w Bornem Sulinowie.
Instytucje i podmioty realizujące i uczestniczące w projekcie
Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie.
Czas realizacji
2005 - 2007
Nakłady do poniesienia*
3 300 000 PLN ZPORR: 2 470 000 PLN BUDŻET PAŃSTWA: 330 000 PLN WKŁAD WŁASNY: 500 000 PLN
Zgodność projektu z priorytetami ZPORR i celami Strategii Rozwoju
ZPORR: Priorytet III, Działanie 3.3, Poddziałanie 3.3.2 „Rewitalizacja terenów przemysłowych i powojсковych”. STRATEGIA ROZWOJU: Cel strategiczny III „Zapewnienie zrównoważonego rozwoju gospodarczego gminy poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych, zasobów ludzkich i specyfiki Bornego Sulinowa”; cel pośredni „Turystyka jako główny element rozwoju gospodarczego gminy”; cele operacyjne „Inwentaryzacja najatrakcyjniejszych pod kątem turystycznym terenów gminy pod kątem obsługi ruchu turystycznego” oraz „Przygotowanie projektów i zagospodarowanie poszczególnych terenów gminy pod kątem obsługi ruchu turystycznego”.
Oczekiwane wskaźniki.
Produkty: Powierzchnia usługowa na zrewitalizowanych terenach powojсковych, Powierzchnia wyremontowanej, przebudowanej infrastruktury publicznej na terenach rewitalizowanych.
Rezultaty: Powierzchnia usługowa faktycznie wykorzystywana, Liczba miejsc pracy stworzonych na terenie rewitalizowanym.

Nazwa projektu
Remont dróg, chodników oraz wykonanie oświetlenia ulicznego na terenie miasta i gminy Borne Sulinowo.
Instytucje i podmioty realizujące i uczestniczące w projekcie
Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie.
Czas realizacji
2005
Nakłady do poniesienia*
1 659 700 PLN ZPORR: 2 213 000 PLN BUDŻET PAŃSTWA: 221 300 PLN WKŁAD WŁASNY: 332 000 PLN
Zgodność projektu z priorytetami ZPORR i celami Strategii Rozwoju
ZPORR: Priorytet III, Działanie 3.1 „Obszary wiejskie” STRATEGIA ROZWOJU: Cel strategiczny II „Zapewnienie wysokiego poziomu rozwoju społecznego”, cel pośredni „Rozwój infrastruktury technicznej”; cel operacyjny „Poprawa jakości sieci drogowej”.
Oczekiwane wskaźniki.
Produkty: Długość dróg powiatowych i gminnych Rezultaty: Powierzchnia terenów inwestycyjnych, które stały się dostępne w wyniku budowy i modernizacji dróg oraz uzbrojenia terenu

Nazwa projektu
Zagospodarowanie turystyczne nadbrzeża jeziora Pile w miejscowościach Piława oraz Borne Sulinowo
Instytucje i podmioty realizujące i uczestniczące w projekcie
Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie.
Czas realizacji
2005 - 2006
Nakłady do poniesienia*
2 650 000 PLN ZPORR: 1 985 000 PLN BUDŻET PAŃSTWA: 265 000 PLN WKŁAD WŁASNY: 400 000 PLN
Zgodność projektu z priorytetami ZPORR i celami Strategii Rozwoju
ZPORR: Priorytet III, Działanie 3.3 „Obszary wiejskie”; Priorytet III, Działanie 3.3, Poddziałanie 3.3.2 „Rewitalizacja terenów przemysłowych i powojaskowych” STRATEGIA ROZWOJU: Cel strategiczny III „Zapewnienie zrównoważonego rozwoju gospodarczego gminy poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych, zasobów ludzkich i specyfiki Bornego Sulinowa”, cel pośredni „Turystyka jako główny element rozwoju gospodarczego gminy”, cele operacyjne „Inwentaryzacja najatrakcyjniejszych pod kątem turystycznym terenów gminy oraz przydzielenie im odpowiedniej funkcji” oraz „Przygotowanie projektów i zagospodarowanie poszczególnych terenów gminy pod kątem obsługi ruchu turystycznego”, cel pośredni „Tworzenie warunków do rozwoju wsi i wzrostu efektywności rolnictwa”, cel operacyjny „Rozwój pozarolniczych funkcji wsi”
Oczekiwane rezultaty.
Produkty: Liczba projektów z zakresu lokalnej infrastruktury turystycznej Powierzchnia usługowa na zrewitalizowanych terenach przemysłowych i powojaskowych Powierzchnia wyremontowanej, przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie rewitalizowanym.
Rezultaty: Liczba turystów (krajowych i zagranicznych) (osoby) Powierzchnia usługowa faktycznie wykorzystywana Liczba miejsc pracy stworzona na terenie zrewitalizowanym.

Nazwa projektu
Zagospodarowanie turystyczne nadbrzeży jezior Lubicko Wielkie w Miejscowości Łubowo oraz Sarcze w miejscowości Jeleń.
Instytucje i podmioty realizujące i uczestniczące w projekcie
Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie.
Czas realizacji
2006 - 2007
Nakłady do poniesienia*
2 600 000 PLN ZPORA: 1 940 000 BUDŻET PAŃSTWA: 260 000 PLN WKŁAD WŁASNY: 400 000 PLN
Zgodność projektu z priorytetami ZPORA i celami Strategii Rozwoju
ZPORA: Priorytet III, Działanie 3.1 „Obszary wiejskie” STRATEGIA ROZWOJU: Cel strategiczny III „Zapewnienie zrównoważonego rozwoju gospodarczego gminy poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych, zasobów ludzkich i specyfiki Bornego Sulinowa”, cel pośredni „Turystyka jako główny element rozwoju gospodarczego gminy”, cele operacyjne „Inwentaryzacja najatrakcyjniejszych pod kątem turystycznym terenów gminy oraz przydzielenie im odpowiedniej funkcji” oraz „Przygotowanie projektów i zagospodarowanie poszczególnych terenów gminy pod kątem obsługi ruchu turystycznego”; cel pośredni „Tworzenie warunków do rozwoju wsi i wzrostu efektywności rolnictwa”, cel operacyjny „Rozwój pozarolniczych funkcji wsi”
Oczekiwane wskaźniki.
Produkty: Liczba projektów z zakresu lokalnej infrastruktury turystycznej Rezultaty: Liczba turystów (krajowych i zagranicznych) (osoby)

Nazwa projektu
Budowa mariny nad brzegiem Jeziora Pile w miejscowości Borne Sulinowo.
Instytucje i podmioty realizujące i uczestniczące w projekcie
Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie.
Czas realizacji
2006 - 2007
Nakłady do poniesienia*
3 300 000 PLN ZPORR: 2 470 000 PLN BUDŻET PAŃSTWA: 330 000 PLN WKŁAD WŁASNY: 500 000 PLN
Zgodność projektu z priorytetami ZPORR i celami Strategii Rozwoju
ZPORR: Priorytet III, Działanie 3.3, Poddziałanie 3.3.2 „Rewitalizacja terenów przemysłowych i powojkowych” STRATEGIA ROZWOJU: Cel strategiczny III „Zapewnienie zrównoważonego rozwoju gospodarczego gminy poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych, zasobów ludzkich i specyfiki Bornego Sulinowa”, cel pośredni „Turystyka jako główny element rozwoju gospodarczego gminy”, cele operacyjne „Inwentaryzacja najatrakcyjniejszych pod kątem turystycznym terenów gminy oraz przydzielenie im odpowiedniej funkcji” oraz „Przygotowanie projektów i zagospodarowanie poszczególnych terenów gminy pod kątem obsługi ruchu turystycznego”
Oczekiwane wskaźniki
Produkty: Liczba projektów z zakresu lokalnej infrastruktury turystycznej Powierzchnia wyremontowanej, przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie rewitalizowanym
Rezultaty: Powierzchnia usługowa faktycznie wykorzystywana (m2) Liczba miejsc pracy stworzonych na terenie zrewitalizowanym (szt)

Nazwa projektu
Modernizacja i rozbudowa budynku Zespołu Szkół w Łubowie.
Instytucje i podmioty realizujące i uczestniczące w projekcie
Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie, Kuratorium Oświaty w Szczecinie, Zespół Szkół w Bornem Sulinowie
Czas realizacji
2006 - 2007
Nakłady do poniesienia*
3 300 000 PLN ZPORR: 2 470 000 PLN BUDŻET PAŃSTWA: 330 000 PLN WKŁAD WŁASNY: 500 000 PLN
Zgodność projektu z priorytetami ZPORR i celami Strategii Rozwoju
ZPORR: Priorytet III, Działanie 3.5, Poddziałanie 3.5.1 „Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportu” STRATEGIA ROZWOJU: Cel strategiczny II „Zapewnienie wysokiego poziomu rozwoju społecznego”, cel pośredni „Stworzenie warunków dla rozwoju edukacji i aktywizacji zawodowej jako głównego stymulatora rozwoju”, cel operacyjny „Wyrównywanie szans zdobywania wykształcenia młodzieży z obszarów wiejskich i miejskich”
Oczekiwane wskaźniki
Produkty: Liczba projektów edukacyjnych (szt) Powierzchnia nowych lub zmodernizowanych obiektów przeznaczonych na cele dydaktyczne i sportowe (m2) Rezultaty: Liczba uczniów i wychowanków korzystających z lokalnych obiektów edukacyjnych (osoby)

* koszty szacunkowe, nie na podstawie kosztorysu inwestorskiego.

Pozostałe projekty inwestycyjne do realizacji na lata 2004 – 2013:

1. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Bornem Sulinowie w ramach projektu Związku Miast i Gmin Dorzecza Parsęty, lata realizacji 2004 – 2006,
2. Budowa sieci wodociągowej w gminie Borne Sulinowo (miejscowości: Starowice, Czochryń, Jeziorna, Dąbrowica, Kolonia Piława, Uniemino, Okole, Kolanowo, Kągi, Jeleń, Dąbrowica, Śmiadowo, Silnowo, Juchowo, Dąbie, Kiełpino, Międzyzlesie, Strzeszyń, Nobliny, Rakowo, Kucharowo, Kądzielnia), czas realizacji lata 2005 – 2010,
3. Modernizacja stanu ujęcia wody na terenie miejscowości Jeziorki (wiercenie studni), miejscowości włączane do sieci – Radacz i Obrąb, lata realizacji 2006 – 2007,
4. Modernizacja stacji uzdatniania wody w miejscowości Borne Sulinowo, czas realizacji lata 2010 – 2015,
5. Wymiana starej sieci wodociągowej o łącznej długości 11,9 km w gminie Borne Sulinowo w miejscowościach Łubowo, Łączno – Jeleń, Silnowo, Nobliny Liszkowo, Międzyzlesie, Dąbie, Radacz, Śmiadowo, Jeziorki – Juchowo, okres realizacji lata 2006 – 2013,
6. Modernizacja systemu grzewczego w mieście Borne Sulinowo, okres realizacji 2005 – 2006,
7. Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Borne Sulinowo (miejscowości: Przyjezierze, Jelonek, Łączno, Ciemino, Śmiadowo, Strzeszyn, Międzyzlesie, Piława, Silnowo, Kiełpino, Uniemino, Okole, Juchowo, Dąbie), czas realizacji 2005 – 2010,
8. Budowa kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Łubowo (miejscowości: Liszkowo, Nobliny, Rakowo), czas realizacji 2007 – 2010,
9. Rozdział kanalizacji deszczowej od sanitarnej przy ul. Lipowej w Bornem Sulinowie,
10. Modernizacja sieci oraz utylizacja zanieczyszczeń sieci kanalizacji deszczowej w Bornem Sulinowie,
11. Budowa systemu gospodarki odpadami na terenie gminy Borne Sulinowo w latach 2004 – 2007, wg. „Planu Gospodarki Odpadami dla miasta i Gminy Borne Sulinowo na lata 2004 – 2007”, szacunkowy koszt 3 150 000 zł,
12. Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Kiełpino – Kolanowo,
13. Budowa miejsc parkingowych w miejscowości Borne Sulinowo,
14. Zagospodarowanie terenu i ogrodzenie cmentarza komunalnego w Bornem Sulinowie,
15. Parafia Rzymsko – katolicka w Barwicach, Remont zabytkowego kościoła w miejscowości Kiełpino,
16. Remont i modernizacja gimnazjum w Silnowie,
17. Zespół Szkół w Łubowie: budowa bazy sportowo – rekreacyjnej dla Zespołu Szkół w Łubowie (dobudowa sali gimnastycznej, adaptacja szkolnej stodoły i strychu na nowym budynku na bazę noclegową z przeznaczeniem na zielone szkoły i międzynarodową wymianę młodzieży, budowa przystani kajakowej, realizacja w latach 2009 – 2010,
18. Remont i adaptacja oraz budowa boisk sportowych wraz z zapleczem socjalnym i technicznym na terenie miejscowości wiejskich gminy Borne Sulinowo,
19. Modernizacja i doposażenie świetlic wiejskich na terenie gminy Borne Sulinowo w miejscowościach Dąbie, Kągi, Łubowo, Piława, Nobliny, Starowice, Silnowo, Liszkowo, Radacz oraz wiejskich bibliotek w miejscowościach Silnowo i Łubowo i miejsko – gminnej w Bornem Sulinowie.
20. Budowa świetlicy wiejskiej w Jeleniu,
21. Modernizacja gminnych, wiejskich ośrodków zdrowia w Łubowie i Silnowie,
22. Odbudowa bramy wjazdowej do Bornego Sulinowa,

23. Modernizacja i zagospodarowanie cmentarza w miejscowości Piława i Radacz,
24. Zagospodarowanie plaż na terenie gminy Borne Sulinowo w miejscowościach Juchowo, Międzylesie, Komorze, Łączna, Radacz, Nobliny i Kiełpino,
25. Budowa ścieżki zdrowia nad jez. Ciemino,
26. Zagospodarowanie działki gminnej w Noblinach na cele sportowo – rekreacyjne,
27. Budowa trasy spływu kajakowego w miejscowości Komorze,
28. Wybudowanie tarasu widokowego nad rzeką Piławą w miejscowości Liszkowo,
29. Budowa cmentarza obozu jenieckiego Gross Born Oflag II D z okresu II wojny światowej w miejscowości Kłomino,
30. Fundacja im. S. Karłowskiego w Juchowie, Budowa lokalnej oczyszczalni ścieków w Juchowie,
31. LZS „Huragan” Juchowo, „Budowa zaplecza sportowego oraz bazy treningowej dla sportowców w Juchowie”, realizacja w latach 2004 – 2012,
32. Nadleśnictwo Borne Sulinowo al. Niepodległości 32: Modernizacja drogi leśnej nr 17 dł. 5,5 km w L – wie Brzeźno/Piława/Machliny w oddz. 214/241 – 225, realizacja w latach 2004 – 2006,
33. Nadleśnictwo Borne Sulinowo al. Niepodległości 32: Budowa osady Leśniczego Leśnictwa Starowice w m-ści Czochryń, Dz. Nr 35/1/o – gr. Lz na gruntach leśnych Skarbu Państwa, realizacja w latach 2004 – 2006,
34. Nadleśnictwo Borne Sulinowo al. Niepodległości 32: Modernizacja drogi leśnej nr 46 dł 4,5 km w L – wie Brzeźno/Laskowa Góra w oddz. L. 225 – 169/191, realizacja w latach 2005 – 2008,
35. Nadleśnictwo Borne Sulinowo al. Niepodległości 32: Budowa osady Leśniczego Leśnictwa Liszkowo wraz z ładowiskiem dla śmigłowców w pobliżu Bornego Sulinowa – prawa strona przy wylocie drogi nadarzyckiej na działce nr 44 obręb Borne na gruntach leśnych Skarbu Państwa, realizacja w latach 2005 – 2008,
36. Nadleśnictwo Borne Sulinowo al. Niepodległości 32: modernizacja dróg leśnych nr 50 dł. 0,8 km oddz.l. 277 – 275, nr 50 – 1 dł. 2,6 km. Oddz.l. 275 – 256/257, nr 51 dł. 1,6 km oddz.l. nr 264/279/281 w leśnictwie Dudylany. Łączna dł. – 5,0 km, realizacja w latach 2006 – 2010,
37. Koło Łowieckie nr 89 Poznań Boruta, Budowa domku myśliwskiego, okres realizacji lata 2005 – 2008,
38. Parafia Rzymsko – Katolicka w Łubowie: Modernizacja zabytkowego kościoła filialnego w Starowicach, realizacja w 2005 roku,
39. NZOZ „Zdrowie” w Bornem Sulinowie, „Usprzętowanie Przychodni Lekarskiej w Bornem Sulinowie”, „Zagospodarowanie terenu wokół przychodni lekarskiej, ukończenie elewacji budynku Przychodni oraz remont dachu Przychodni”, realizacja w latach 2005 – 2007,
40. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Lotnictwa Turystyczno – Sportowego w Bornem Sulinowie, Remont hangaru oraz zagospodarowanie infrastruktury komunalnej lotniska, realizacja w latach 2005 – 2006,
41. Towarzystwo Przyjaciół Piławy, „Turystyczne zagospodarowanie rzeki Piławy”,
42. Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Pierwszy Krok” w Bornem Sulinowie, Utworzenie zakładu produkcyjnego branży drzewnej, Czas realizacji 2004 – 2006,
43. Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Pierwszy Krok” w Borne Sulinowie, budowa placów zabaw na terenie miejscowości gminy Borne Sulinowo, czas realizacji 2005 rok,
44. Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Pierwszy Krok” w Bornem Sulinowie, Budowa Szlaku turystycznego pn. „Szlak Trzeźwych Ludzi”, czas realizacji lata 2005 – 2007,
45. Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Pierwszy Krok” w Bornem Sulinowie, Budowa siedziby Stowarzyszenia jako bazy szkoleniowo – wypoczynkowej na 50 miejsc wraz

- z terenami sportowo – rekreacyjnymi i przystanią nad jez. Pile, czas realizacji lata 2006 – 2009,
46. Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Pierwszy krok”, projekty miękkie m.in. Organizowanie terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych, Tworzenie i współtworzenie programów profilaktycznych głównie dla dzieci i młodzieży, Organizowanie spotkań integrujących środowisko ludzi uzależnionych i nieuzależnionych, Praca na rzecz własnego miasta, Organizowanie aktywnego wypoczynku, Organizowanie spotkań z różnymi środowiskami z terenu Miasta i Gminy Borne Sulinowo, Integracja lokalnej społeczności poprzez organizowanie wspólnych przedsięwzięć z innymi instytucjami np. organizacja pleneru malarskiego wraz z Domem Kultury,
 47. Państwowa Straż Pożarna w Bornem Sulinowie: Budowa Ośrodka Szkolenia Państwowej Straży Pożarnej w Bornem Sulinowie (budowa zaplecza do obsługi poligonu, budowa poligonu wodnego dla nurków i wykonanie zabudowy hydrotechnicznej i stanowisk podwodnych, budowa stanowisk na poligonie leśnym, budowa obiektów socjalnych i pomocniczych, realizacja w latach 2004 – 2007,
 48. Gospodarstwo Rolne Helena i Zbigniew Kuta, Radacz: budowa płyty obornikowej zbiornika na wody gnojowe, realizacja w 2005 roku,
 49. Ewa i Ryszard Kolanowscy, Borne Sulinowo „Budowa Ośrodka Szkoleniowo – Rekreacyjno – Sportowego w Bornem Sulinowie, realizacja w latach 2004 – 2010,
 50. Fabryka Farb, Lakierów i Klejów „Chemstal” sp. z o o, Zofia Dybowska, „Budowa linii wydobywania, suszenia i produkcji z piasku artykułów budowlanych, czas realizacji lata 2005 – 2006,
 51. „Matkowski” S.A., Remont i przebudowa budynków, zakup maszyn i urządzeń do zakładu produkcyjnego w Bornem Sulinowie, czas realizacji 2005 – 2010,
 52. Fabryka Farb, Lakierów i Klejów „Chemstal” sp. z o o, Zofia Dybowska, budowa „Domu Spokojnej Starości Senior” w Bornem Sulinowie, czas realizacji 2005 – 2010,
 53. Firma wielobranżowa „Borneo” Maria Kamińska, „Elektryfikacja pola namiotowego nad jez. Lubicko Wielkie w Łubowie, czas realizacji lata 2006 – 2007,
 54. Gościniec „Deresz”, Modernizacja i rozbudowa koszarowca przy ul. Spacerowej 3 w Bornem Sulinowie, czas realizacji lata 2005 – 2010,
 55. Pensjonat „Ani”, Jan Chmielowski, Modernizacja i rozbudowa ośrodka wypoczynkowego „Ani”, czas realizacji 2005 – 2010,
 56. Gościniec „Gross Born” Marek Mateja, Remont, modernizacja i rozbudowa ośrodka wypoczynkowego „Gross Born”, czas realizacji 2005 – 2010,
 57. PPHU „Jomir” Mirosław Karwowski, Rozbudowa ośrodka wypoczynkowego „Jomir”, czas realizacji 2005 – 2010,
 58. Revital – Ośrodek zdrowotno – rekreacyjny w Bornem Sulinowie: rozwój ośrodka oraz rozbudowa bazy do zajęć rekreacyjnych, realizacja w latach 2004 – 2010,
 59. DELIBERE sp z o.o. w Bornem Sulinowie: rozbudowa i wyposażenie kompleksu zdrowotno – rekreacyjnego - Zakładu Przyrodoleczniczego, realizacja w latach 2004 – 2010,
 60. AUTO – PABICH Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Renata Czapiewska i Andrzej Czapiewski, Budowa bazy pomocy drogowej w związku z tworzeniem Krajowego Systemu Ratownictwa Drogowego oraz budowa obiektów i zaplecza pod produkcję metalo – drzewną, czas realizacji lata 2005 – 2006,
 61. AUTO – PABICH Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Renata Czapiewska i Andrzej Czapiewski, Budowa podziemnych garaży w miejscowości Borne Sulinowo, czas realizacji 2005 rok,

62. AUTO – PABICH Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Renata Czapiewska i Andrzej Czapiewski, przebudowa i adaptacja koszarowców przy ul. Chopina i ul. Reja w Bornem Sulinowie oraz budowa garaży przy ul. Chopina, czas realizacji 2004 – 2006,
63. Kowalski Włodzimierz, Zakup budynków i ziemi oraz wyposażenia, z przeznaczeniem na ośrodek hipiki i hipoterapii w Bornem Sulinowie, czas realizacji lata 2005 – 2010,
64. Stowarzyszenie Vis Vitalis – działania wynikające ze statutu Stowarzyszenia (promocja zdrowia, ochrona środowiska i dóbr kultury, integracja środowisk, działania na rzecz sportu i rekreacji, utworzenie bazy lokalowo – sprzętowej, realizacja misji Strategii Rozwoju Gminy Borne Sulinowo w zakresie utworzenia na terenie miasta Uzdrowiska), realizacja w latach 2004 – 2010,

V. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Oczekiwane przez gminę wskaźniki osiągnięć Planu służą zmierzeniu osiągnięcia celów szczegółowych zdefiniowanych w dokumencie pn. Uzupełnienie Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (priorytet 3, działanie 3.1 oraz działanie 3.2).

Głównym celem działania 3.1 jest przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i ekonomicznej obszarów wiejskich i małych miast do 20 tys. mieszkańców. Dodatkowo określone są następujące cele szczegółowe działania:

- wzrost mobilności zawodowej mieszkańców wsi i małych miast
- tworzenie warunków do dywersyfikacji działalności gospodarczej.

Głównym celem działania 3.2 jest przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i ekonomicznej obszarów restrukturyzowanych.

Do pomiaru ww. celów szczegółowych służą wskaźniki produktu i rezultatu, mierzące natychmiastowe efekty dotyczące bezpośrednich beneficjentów finansowanych działań.

W przypadku zaplanowanych przez gminę Borne Sulinowo projektów zadań inwestycyjnych są to rezultaty oczekiwane do osiągnięcia wpisane w tabele projektów.

W zakres inwestycji realizowanych przez gminę Borne Sulinowo z działania 3.1 wchodzi inwestycje realizowane na terenie gminy Borne Sulinowo (inwestycje edukacyjne, sportowe i zdrowia mogą być również inwestycje realizowane z działania 3.5), natomiast gmina nie planuje na razie realizacji inwestycji z działania 3.2. Inwestycje realizowane na terenie miasta Borne Sulinowo będą zgłaszane do działania 3.3, poddziałanie 3.3.2 „Rewitalizacja obszarów przemysłowych i powojkowych” zgodnie z „Programem rewitalizacji miasta Borne Sulinowo”.

VI. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY

Wszelkie działania podejmowane przez Burmistrza Miasta i Gminy Borne Sulinowo oraz Radę Miejską są skierowane na podniesienie poziomu życia i bezpieczeństwa mieszkańców poprzez realizację zadań zapisanych w budżecie. Gmina Borne Sulinowo jest gminą popegeerowską, a dodatkowo miasto Borne Sulinowo stanowiło do 1992 roku teren bazy wojsk Federacji Rosyjskiej. Stwarza to szereg problemów które należy w jak najkrótszym czasie rozwiązać. Problemy te związane są przede wszystkim z przestarzałą lub brakiem infrastruktury technicznej. Na terenach wiejskich brak jest kanalizacji sanitarnej, niewłaściwie funkcjonuje oczyszczalnia ścieków w Bornem Sulinowie. Miasto w części zagospodarowane i pełniące funkcje cywilne stanowi w dużej mierze pole do działań. Budynki – pustostany straszą swym wyglądem i zagrażają bezpieczeństwu mieszkańców i turystów. Tereny wzdłuż jeziora Pile są niezagospodarowane. Gmina jest typowo turystyczną i wiąże swoją przyszłość z rozwojem turystyki. Istnieje więc ogromna potrzeba zagospodarowania miasta pod kątem turystycznym. Istniejąca baza turystyczna na chwilę obecną jest wystarczająca, ale wielkim problemem jest infrastruktura turystyczna, której właściwie brak. Gmina boryka się, jak większość gmin popegeerowskich, z problemem bezrobocia oraz niskiego poziomu wykształcenia mieszkańców. Stąd podejmowane są działania skierowane na obniżenie poziomu bezrobocia w gminie poprzez funkcjonowanie takich jednostek jak Gminny Klub Wsparcia, Gminne Centrum Informacji czy sam Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie (zatrudnianie do prac interwencyjnych i robót publicznych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym). Działania gminy skierowane są również na podnoszenie poziomu edukacji wśród dzieci i młodzieży. Na terenie gminy funkcjonują 4 szkoły podstawowe, 3 gimnazja oraz 1 gminne liceum ogólnokształcące. Na lata 2004 – 2005 zaplanowano inwestycję pod nazwą „Adaptacja budynku powojkowego przy al. Niepodległości w Bornem Sulinowie na cele oświatowo – kulturowe”. W wyniku realizacji inwestycji powstanie baza oświatowa i edukacyjna dla Zespołu Szkół w Borne Sulinowie. Od 1999 roku prowadzona jest inwestycja związana z utworzeniem na bazie poradzieckiej, powojkowej hali sportowej zaplecza sportowego dla Szkół z Bornego Sulinowa oraz dla mieszkańców i turystów. Miasto, jako teren powojkowy otrzymuje wsparcie finansowe ze strony Rady Programowej ds. zagospodarowania mienia przejętego po wojskach Federacji Rosyjskiej. Dzięki ww. środkom finansowym gmina zaadaptowała budynki spełniające funkcje użyteczności publicznej – przychodnię, szkołę podstawową, przedszkole, budynek Urzędu Miasta i Gminy, halę sportową oraz wyremontowała i usprawniła kotłownię rejonową, oczyszczalnię ścieków, sieci wodociągowe, kanalizacyjne, deszczowe, dokonała rekultywacji zdegradowanych gruntów. Potrzeby gminy są ogromne. Dzięki dobrej kondycji finansowej gminy istnieją realne możliwości aplikowania o środki z Funduszy Europejskich na rozwój lokalny dla miasta i gminy Borne Sulinowo.

**VI. PLAN FINANSOWY NA LATA 2004 – 2006 (OBLIGATORYJNIE) I NA
NASTĘPNE PLANOWANE LATA (FAKULTATYWNIE)**

Plan Finansowy do Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Borne Sulinowo na lata 2004- 2006

L.p.	Wyszczególnienie	Wykonanie w latach		Plan	Przewidywane wykonanie	
		2003 r.	2004 r.	2004	2005 r.	2006 r.
I	A. DOCHODY OGÓŁEM	17 636 925 zł	19 629 840 zł	19 629 841 zł	20 032 386 zł	20 100 000 zł
	z tego:					
1.	Dochody własne	6 215 729 zł	5 847 664 zł	5 847 665 zł	6 650 701 zł	6 650 702 zł
	w tym:					
	z majątku gminy	5 245 729 zł	4 561 159 zł	4 561 159 zł	4 780 000 zł	4 780 000 zł
2.	Dochody z tytułu udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	970 000 zł	1 286 505 zł	1 286 506 zł	1 870 701 zł	1 870 702 zł
3.	Subwencje	7 412 439 zł	7 771 157 zł	7 771 157 zł	8 534 841 zł	8 602 454 zł
4.	Dotacje celowe na zadania zlecone	1 517 620 zł	2 210 373 zł	2 210 373 zł	3 339 344 zł	3 339 344 zł
5.	Dotacje celowe na zadania własne	2 491 137 zł	3 800 646 zł	3 800 646 zł	1 507 500 zł	1 507 500 zł
II	B. WYDATKI OGÓŁEM	18 175 775 zł	21 321 287 zł	21 321 287 zł	19 309 996 zł	19 000 000 zł
1.	Wydatki bieżące	15 653 428 zł	18 649 357 zł	18 649 357 zł	16 597 996 zł	17 720 000 zł
2.	Wydatki majątkowe	2 522 347 zł	2 671 930 zł	2 671 930 zł	2 712 000 zł	1 280 000 zł
III	C. NADWYŻKA/DEFICYT A-B	- 538 850 zł	- 1 691 447 zł	- 1 691 446 zł	722 390 zł	1 100 000 zł
IV	FINANSOWANIE (D1 - D2)	550 590 zł	1 356 976 zł	1 356 976 zł	- 722 390 zł	- 1 113 886 zł
1.	D1. Przychody ogółem	1 086 000 zł	2 953 028 zł	2 953 028 zł	200 000 zł	155 082 zł
	z tego:					
1.1	Kredyty i pożyczki **	1 086 000 zł	2 715 068 zł	2 715 068 zł	- zł	- zł
1.2	Nadwyżka z lat ubiegłych	- zł	- zł	- zł	- zł	- zł
1.3	Papiery wartościowe	- zł	- zł	- zł	- zł	- zł
1.4	Obligacje j.s.t.	- zł	- zł	- zł	- zł	- zł
1.5	Prywatyzacja majątku	- zł	- zł	- zł	- zł	- zł
1.6	Inne środki	- zł	237 960 zł	237 960 zł	200 000 zł	155 082 zł
2.	D2. Rozchody ogółem	535 410 zł	1 596 052 zł	1 596 052 zł	922 390 zł	1 268 968 zł
	z tego:					
2.1	Spłaty kredytów i pożyczek	535 410 zł	1 596 052 zł	1 596 052 zł	922 390 zł	1 268 968 zł
2.2	Spłaty odsetek					
2.3	Wykup papierów wartościowych					
2.4	Wykup obligacji samorządowych					
2.5	Inne					
V	DŁUG NA KONIEC ROKU	5 679 561 zł	6 018 944 zł	6 018 944 zł	5 096 554 zł	3 827 586 zł

	w tym:E1.Wymagalne	779 633 zł	687 726 zł	687 726 zł	450 000 zł	350 000 zł
VI	Wsk. długu do dochodu (poz.E1/poz.A) %	4,42%	3,50%	3,50%	2,25%	1,74%
VII	E2.SPŁATA ZADŁUŻENIA W CIĄGU ROKU	858 610 zł	1 596 052 zł	1 596 052 zł	922 390 zł	1 268 968 zł
VIII	Wsk.spł.zadł.do dochodu (poz. E2/poz. A) %	4,87%	8,13%	8,13%	4,60%	6,31%

* W tym środki pochodzące z funduszy strukturalnych

** Pożyczki z WFOŚiGW, kredyty na udział własny na zadania inwestycyjne wieloletnie

VIII. SYSTEM WDRAŻANIA

Przedstawione w Planie Rozwoju Lokalnego:

- projekty i zadania inwestycyjne do realizacji na lata 2004 – 2006 oraz na lata 2007 – 2013
- plan finansowy realizacji inwestycji na lata 2004 – 2006 przez Miasto i Gminę Borne Sulinowo

stanowią nowe podejście do programowania finansowego i inwestycyjnego. Plan Rozwoju Lokalnego pozwala uporządkować politykę inwestycyjną i finansową gminy długoterminowo.

Wdrażaniem Programu Rozwoju Lokalnego zajmie się Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie. W ramach struktury organizacyjnej istniejącego Urzędu odpowiedzialne będą referaty:

- Inwestycyjny – w zakresie technicznym realizacji inwestycji ujętych w PRL
- Rozwoju i Integracji z Unią Europejską – w zakresie merytorycznym realizacji PRL
- Finansowy – w zakresie finansowym realizacji PRL

Wśród najważniejszych korzyści jakie odniesie gmina Borne Sulinowo wdrażając Plan Rozwoju Lokalnego znajdują się:

- Możliwość lepszego i wcześniejszego przygotowania poszczególnych inwestycji do realizacji oraz optymalizacji źródeł finansowania,
- Ocena wpływu inwestycji na budżet gminy po jej realizacji,
- Wydłużenie horyzontu planowania i uszczegółowienie finansowej strony planu inwestycyjnego oraz analiza możliwości finansowych gminy.

IX. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

1) System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego.

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zaawansowania projektu i jego zgodności z postawionymi założeniami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby efektywnie kojarzyć je z innymi przedsięwzięciami realizowanymi na terenie gminy.

Organami gminy odpowiedzialnymi za monitorowanie i ocenę realizacji planu są:

- Rada Miejska
- Komisja ds. Planu Rozwoju Lokalnego.

Komisja ds. Planu Rozwoju Lokalnego jest uprawniona do:

- Opiniowania Planu
- Monitorowania realizacji Planu
- Składania propozycji zmian w Planie
- Opiniowanie okresowych ocen realizacji Planu
- Współpraca z Zespołem ds. Rozwoju Lokalnego
- Konsultacje z partnerami społeczno – gospodarczymi

Komisja składa się z wyznaczonych przez Radę Miejską Radnych, wyznaczonych pracowników Urzędu Miasta i Gminy oraz dyrektorów i kierowników jednostek podległych. W posiedzeniach Komisji mogą brać udział przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego (z Komitetu Sterującego), i Urzędu Wojewódzkiego (z Komitetu Monitorującego), członkowie Zespołu ds. Rozwoju Lokalnego oraz niezależni eksperci.

Zespół ds. Rozwoju Lokalnego został powołany Zarządzeniem Burmistrza a jego zadaniami są:

- Opracowanie Planu Rozwoju Lokalnego,
- Monitorowanie i nadzór nad realizacją Planu,
- Przygotowanie propozycji zmian w Planie,
- Przygotowanie okresowych ocen realizacji Planu.

Monitorowanie realizacji Planu odbywać się będzie na podstawie sprawozdań budżetowych i finansowych jednostki samorządu terytorialnego oraz innych dokumentów przedkładanych Komisji na jej żądanie.

2. Ocena realizacji Planu

- Pod względem finansowym odbywać się będzie na podstawie sprawozdań rocznych z wykonania planu wydatków,
- Pod względem merytorycznym na podstawie sprawozdań kierowników jednostek referatów i jednostek podległych.

Ocena Planu Rozwoju Lokalnego dokonywać się będzie każdorazowo na zakończenie roku budżetowego.

3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Współpraca pomiędzy gminą a organizacjami pozarządowymi przy realizacji założeń Planu Rozwoju Lokalnego odbywać się może na podstawie będącego w opracowaniu Programu współpracy Gminy Borne Sulinowo z organizacjami pozarządowymi, jednostkami kościołów i związków wyznaniowych oraz stowarzyszeniami w celach:

- Programowania i realizacji lokalnej polityki rozwoju,

- Tworzenia warunków do rozwoju turystyki w szczególności poprzez polepszanie i rozwój infrastruktury turystycznej, promocję turystyki, pozyskiwanie inwestorów, monitoring ruchu turystycznego,
- Wspomaganie organizacji pozarządowych w realizacji zadań własnych i zleconych,
- Informowania o społecznościach lokalnych o idei integracji europejskiej oraz o strukturze i funkcjonowaniu Unii Europejskiej
- Koordynowaniu i wspieraniu współpracy z miastami partnerskimi gminy Borne Sulinowo oraz współpracy przygranicznej,
- Pozyskiwania i wykorzystywania środków pomocowych Unii Europejskiej oraz innych krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych,
- Podejmowania działań organizacyjnych i inwestycyjnych mających na celu poprawę warunków życia mieszkańców oraz rozwój przedsiębiorczości,
- Inicjowania i podejmowania wspólnych inicjatyw służących społeczno – gospodarczemu rozwojowi samorządu oraz mających wpływ na rozwój społeczności gminy
- Inicjowania i opiniowania strategicznych projektów gospodarczych dotyczących działalności wspólnej zrzeszonych podmiotów oraz obszarów ich działania,
- Realizacji innych przedsięwzięć promujących ideę samorządności i integracji europejskiej

Współpraca pomiędzy gminą a sektorem publicznym i prywatnym oraz organizacjami pozarządowymi w celu realizacji Planu odbywać się będzie:

- Poprzez inicjowanie okresowych spotkań z burmistrzem przedstawicieli organizacji przedsiębiorców i innych organizacji mających wpływ na rozwój powiatu;
- Poprzez przepływ informacji z sesji Rady Miejskiej

4. *Public Relations* Planu Rozwoju Lokalnego odbywać się będzie poprzez:

- a) strony internetowe Urzędu Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie
- b) Gazetę Powiatową – miesięcznik Powiatu Szczecineckiego
- c) Współpracę z redakcjami lokalnych mediów (radio, telewizja, prasa) – przekazywanie za ich pośrednictwem ważnych informacji dotyczących bieżącego funkcjonowania samorządu i jednostek podległych, w tym realizację zadań inwestycyjnych i remontowych,
- d) Działania informacyjno – promocyjne Referatu Rozwoju i Integracji z Unią Europejską
- e) Prowadzenie własnej działalności wydawniczo – promocyjnej w formie różnego rodzaju wydawnictw książkowych dotyczących powiatu, w tym realizacji zadań inwestycyjnych i remontowych,
- f) Wizualizacja – standardowe oznaczenie obiektów, wydawnictw i wystrojów upowszechniających wiedzę o efektach planu.